

SZENTMÁRTONI JÁNOS

Hajnal

A Kislány nem értette, miért ébredt föl. Felült az ágyban, és a redőny csíkjainak fényerősségéből próbálta megítélni, hány óra lehet. Kora hajnal volt, nem szokott ilyen hamar kelni. Váratlan nyugtalanság költözött belé: mintha egy halálra riadt nyúl reszketne mellkasában. A nővére még mélyen, fal felé fordulva aludt a másik ágyon. Elég későn értek haza az este. Amikor talpa a parkettához ért, s annak hidege szempillantás alatt fölűszott a testén, mint az áram, egy csapásra biztos lett afelől, hogy nem álmodik. Hogy nem álmában ébredt föl, hanem a valóságban. A tom-pán derengő poszterek rockzenészei idétlenül vigyorgtak a baljós félhomályban, a falióra ketyegése bántóan hangosnak tűnt. A Kislány óvatos léptei neszét elnyelte a vastag szőnyeg, csak a lassan letolt ajtókilincs fémes nyekkenését lehetett hallani. Hogy a külső szobában apját nem találta, csöppet sem lepte meg, hiszen az utóbbi időben ritkán járt haza, unta az állandó veszekedést, meg az is lehet, hogy ma a szokottnál korábban indult munkába. De hogy a franciaágyon édesanyjának is hűlt helyét lelte, az már elbizonytalanította. Végigsimított a lepedőjén, a párnáján, jéghideg volt, nem mostanában hagyta oda az ágyat. Ezt még valamelyik krimiben látta. A nyomozó, aki üldözött valakit, mindig ilyen apró jelekből állapította meg, hogy akinek a sarkában liheg, mikor és merre távozhatott a helyszínről.

Visszatartott lélegzetét ekkor fújta ki először, legalábbis így élte meg. A csönd olyan sűrű volt a házban, mint a vér. A Kislány szinte csak a saját lélegzését és egyre szaporább szívverését hallotta. Továbbindult. Kinyitott az előszobába, ahol rögtön megcsapta orrát a bőrcsizmák és elárvult kabátok hidegség-szaga. Papucsba bújt, amit lábának időbe tellett fölmelegítenie. Halkan kinyitotta a bejárati ajtó kisablakát, hogy kikémleljen. A tél olyan metszőn hasított be a résen, hogy önkéntelenül összebb rántotta mellkasán a hálóinget, reszkető szája párafátylat eregetett, mintha cigarettázna. Szerette ezt a jelenséget. Mindig más alakot vélt fölfedezni benne, amint szakadozva ég felé tör, hogy a fák alsó ágain szétfüstölögve a követ-

kező pillanatban már semmivé lobbanjon a lehelet délibábja. A kert kihalt volt. Egy varjú sétált a havon.

Visszazárta az ablakot, és átlépett a konyhába, amely olyan kietlennek tűnt, mintha hetek óta nem sürgött volna benne senki sem. A tűzhely fedele lecsukva, rajta üres váza. A kenyeres kosár konyharuhája leeresztett luftballon, mint egy kísértetkabát, amelyből a test épp az imént illant el. Mit fognak reggelizni? – villant át a Kislányon.

Az asztalon csupán a családi fénykép letámasztható kis keretben: ő és a nővére olyan vastag kezeslábasban, amelyben nemhogy a szánkóra fölülni, de még járni is nehéz, fejükön kötött sapka, gondtalanul nevetnek a fotósra. Édesapjuk mellettük térdel, és a háttérben fehérülő hóember répaorrát a magáéra nyomja. Édesanyjuk mindezen jót mulat, szelíden rájuk hajolva, vállaikon pihenteti kesztyűs kezét, s úgy néz a lencsébe, hogy közben bohóckodó férjét is lássa. Milyen régen is volt – sóhajtott elszoruló torokkal a Kislány. Csak a bezsákol, padlásra hordott ruhák bizonyíthatnák, hogy megtörtént. Hogy volt ilyen is. Amikor még nem röpködtek tányérok, nem csattant pofon, fészek-meleg ölelte őket, nem a lakótelep riasztó tömbjei közt elszabadult Duna-parti szél. Milyen rövid ideig tartott.

A konyha a fényképpel együtt ezen a hajnalon mintha nem is az övék lett volna. Annyira idegen. Annyira halott. Egyedül a hűtő adott életjelet, bocsánatkérően ciripelt, mint amelybe belerúgtak. A Kislány odalépett hozzá, hirtelen ötlettől vezérelve kinyitotta, talán hogy reggelinek valót keressen benne.

Ekkor facsarta meg orrát a piaszag. Az első pillanatban azt hitte, hogy a hűtőből jön, de később egészen tisztán érezte, hogy a hűtő melletti padlásfeljáró tövéből, amit egy kék függöny takart. Görcsbe rándult a gyomra. Legszívesebben sarkon fordult volna, hogy visszairamodjon az ágyáig, fejére húzva a paplant, mint aki nem akar tudni semmiről. Valami mégis a padlás felé kényszerítette, amitől idegesítően bizsergni kezdett a talpa és az ágyéka. Szinte csak a kezét látta, mintha felnagyítva, amikor a kék függönnyt félrehajtotta vele. Belépett a kis előtérbe, fölfuttatta tekintetét a falépcsőn: a padlásajtót nyitva találta. Gondolhatott volna betörőre, gyilkosra is, ő mégis megérezte, hogy ami fönt vár rá, az mindennél kegyetlenebb. Nem volt visszaút. A hideg, amelyet fönről a nyitott torok rálehel, alattomosan hálóinge alá kúszott, lúdbőrös lett tőle az egész teste – de ekkor már ellenállhatatlan erővel vonzotta a padlás vérfagyasztó

Részlet a szerző *Szomjúság* című, készülő regényéből

derengése. Amikor jobb lábát az első lépcsőfokra tette, a feljáró faszerkezetén végigfutó, alig észlelhető rezgéstől útjának indult a ki tudja, mióta egyensúlyozó pálinkásüveg. Csoda, hogy nem tört darabokra, gurult csak fokról fokra, mint egy lassított felvételen, szinte hallani lehetett törekeny testében a homokszemcsék súrlódását. A Kislány az utolsó pillanatban ugrott félre: az üveg a földre érve szerteszét robbant, szerencse, hogy nem fúródott szilánk a bokájába. Ekkor mintha megmozdult volna odafönt valami. Egy patkány? Netán mégis betörő? Vagy a legrosszabb? A Kislány összegyűjtötte maradék bátorságát, mintha csak a szeme előtt szanaszét tört üveg törmelékét söpörte s ragasztotta volna össze, és elindult fölfelé a lépcsőn. Nem törődött a kapaszkodó veszélyes szálkáival sem, amelyek folyton-folyvást finom bőre alá akartak furakodni, hogy megakadályozzák a feljutásban. Ó, ha akkor a szálkákra hallgatott volna – gondolta hosszú-hosszú évekkal később, már felnőtt fejjel.

Amikor óvatosan föl dugta fejét a padlásra, hogy körbenézzen, szíve a torkában dobogott, és a szája lila volt, akár a vízbe fúltaké, annyira fázott. Érezte, hogy nem pusztán a hideg miatt, pedig ekkor még nem látott semmi rendkívülit. Már azon volt, hogy visszafordul felöltözni, de az csak ürügyként szolgált volna ahhoz, hogy elhúzza innét a csíkot, és soha többé ne merészkedjen föl ide. Maradt hát. Mint akinek halaszthatatlan dolga akadt erre felé. Mert a végére akar járni annak, ami láthatatlan kezével a nyakát szorongatja évek óta, mellkasában halálra riadt nyulat kínoz, és rossz arcú fiatalok közé üzi, akik nem mernek szembenézni a rémmel, ezért inkább szurkálják magukat, hogy aztán idétlenül vigyorogva órákig ücsörögjenek kocsma- vagy szobasarkok tövébe csúszva.

Egészen fölmerészkedett, leporolta térdét, tenyerét. Az első dolog, amelyen megakadt tekintete, egy pedálos játékautó volt, unokabátyja Moszkvicsa. Mennyit marhaskodtak vele régebben. Sokszor azt játszották, hogy ő egy fotómodell, aki a motorháztetőn pózol, az unokabátyja meg a fotóművész, aki őt fényképezi. Olykor benne uzsonnáztak. Volt, amikor csak lóbálták fölötte a lábukat egy faágon ülve, és arról álmodoztak, hogy mi minden lesz belőlük, ha felnőnek majd.

Valami megcsillant a Moszkvics lepattogzott zománcú ütközőjén. Követte a fénycérna útját, egész a meglazult cserépig. Nem kellett volna. Mert ekkor látta meg azt, amitől mindvégig rettegett. Az ülepedő padláspor sűrű függönyén egy meztelen ember teste derengett át. Nem volt mit tenni, közelebb lépett hozzá. Mozdulatlan volt, a szeme üvegesen egy adott pontra meredt, csak a szájából időnként kilobbanó lehelet bokrai jelezték, hogy életben van. Úgy gubbasztott ott, akár egy sebzett állat. Öklét vérszerkenésig fogai közé nyomva, másik kezével egy félig telt pálinkásüveget szorongatott. A Kislány megdermedt, mint akiből kiszökött az élet-erő. Nem tudta levenni szemét a látványról. Követte az idegen kifejezés- telen tekintetét, s azon a ponton, ahol a jelenést sejtette, magányos kötélhurok ringatózott a meglazult cserép hajnali fényrom- jában. Szárítókötél, amelyet az udvaron látni, a nyáron kiakasztott, frissen mosott ruhák alatt.

Dia portréja, 2003

Néhány másodpercig mintha maga előtt látta volna a testet kifordult nyelvvel, elkékült arccal, nyaka húsába mélyen benyomódik a kötél, lába alatt föl- rúgott sámlí. A következő pillanatban zokogva mellé rogyott, és bár ütni, tépni szerette volna, de csak kétségbeesetten rángatni kezdte: „Anyu! Anya! Anyukám!”